

מערך הבטחה

שיקוף מצב: מתוק מאפייני הז'י של כיתה ח'.

זרוב חניכי כיתה ח' מאב מתרגלים זקראת ההבטחה כבר מתחילת שנה, חזקם הזבול כבר נמצאים בצופים מכיתה ג' והם יופעים שכיתה ח' היא כיתה מיוחדת בצופים.

חניכי כיתה ח' הם בשלהי ז'י ההתבגרות וטלים ז'התזהב זקחת אחריות על טשאים שהם אוהבים ז'התחמק מתחומים שממש זא מענינים אותם ז'זא משנה חשיבותם.

חניכי כיתה ח' כבר זא ז'דים קטנים, הם יופעים ומבינים מה קורה סביבם וטלים ז'הביע את זעתם על כך.

הם מאב עסוקים בענינים החברתיים עב שטשא ז'ה הופק ז'היות המניע העיקרי ז'פעולותיהם ומעשייהם.

החניכים כוחנים את זבולות היכולות שלהם ושל כז הסוכבים אותם מתוק ניסיון, זא תמיד מובע, ז'הגיר את עצמם בפני עצמם ובפני החברה.

ז'היות בכיתה ח' ז'ה זרצות זעשות ז'התנסות, ז'חות כז מיני משימות וחוויות, ז'הזיבא הרכה אנזיה, ז'זמוג ז'זכר על פעילויות חגשות, מאתגרות וצופיות.

רציונאל המערך:

המערך מתחיל בכחנה כסיסית ויסודית של התטעה, על החניק ז'שאול את עצמו האם ז'הי תטעת הטער אזיה הוא רוצה ז'השתייק כחבר ז'זא רק כחניק. ז'אחר מכן החניכים יכחט את משמעות טסח ההבטחה ויביט אותו ז'עומק ובסוף יבול עם עצמם ועם חכריהם על מידת מוכתם ז'הבטיח.

מטרות מערך ההבטחה:

- ☞ החניק יכיר את המאפיינים והמטרות של תטעת הצופים.
- ☞ החניק יכחן את משמעות ההבטחה ואת המשמעויות הטזרות מהמעבר ז'חברות בתטעת הצופים ויכין עצמו זקראת חברות בתטעה.
- ☞ החניק יכחן את מידת נכותו ז'עבור את טקס ההבטחה.
- ☞ החניק יחווה הפעלה עצמית ויתנסה כביצוע תהזיכי שיטי.

ערכים מובילים במערך:

- ☆ תטעת הצופים תעוגב את הפרט זקחת חזק מרכזי בעצוב עולמו הערכי האישי והחברתי, כמו זם אחריות על בחירותיו ומעשיו.
- ☆ תטעת הצופים תחנק ז'זכרות טובה ופעילה.
- ☆ תטעת הצופים תעוגב עזרה ז'זולת וערכות הדבית, ותעשה כז שביכולתה ז'פתרון מצוקות חברתיות.

מטרות הכעולה

1. החניך יכיר את ההיסטוריה של תנועת הצופים
2. החניך יכיר את תולדותיו של באדן פאוול ואת יסודות הצופיות
3. החניך יכיר מאפייני תנועות נוער אחרות בארץ בדגש על ייחוד תנועת הצופים
4. החניך יכיר מאפיינים וסממנים צופיים ויעמוד על משמעותם (סמלים דרגות חאקי וכו')
5. החניך יבחן את מידת התאמתו לתנועת הצופים להבנתו

ערכים מנחים

- "תנועת הצופים בישראל רואה עצמה כחלק מתנועת הצופים העולמית, המושתתת על עקרונות הצופיות ומידות הצופה".
- "תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעצוב עולמו הערכי האישי והחברתי, כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו".

נושא הכעולה

- הקמת תנועת הצופים
- עקרונות הצופיות של באדן פאוול
- הסמלים הצופיים

נקודות מרכזיות

- הצופיות ככלי החינוכי המרכזי שלנו בתנועת הצופים
- תנועת הצופים הינה תנועה פוליטית א-מפלגתית
- עקרונות הקבוצה בטבע- קבוצה קטנה (בין 12 ל15 חניכים)
- התנסות ככלי לפיתוח הפרט
- הסמלים והטקסים ככלי חינוכי וכמאפיין מייחד של התנועה

הצעה למתודה מרכזית

- משימות צופיות בסגנון של תחנות אתגר וניתוח של מה אפשר להפיק מכל משימה במובן החברתי
- לחלק את החניכים ל3-2 קבוצות וכל קבוצה מקבלת מצלמת וידאו ושאלון על משמעות של סמלים וטקסים שונים הם מצלמים אנשים שונים בשבט אותם הם שואלים את השאלות ואז מקרינים את זה ודנים על המשמעות האמיתית של כל סמל וחשיבות הסמלים.
- מפזרים עיתונים בחדר וכל חניך צריך לבחור מתוך העיתונים נושא אחד שממש מפריע לו ועליו לשכנע את כל חברי הקבוצה שלו לצאת איתו להפגנה על נושא זה בסוף עם הנושא שנחבר מקימים דיון מה ההבדל בין נושא שהוא פוליטי לנושא מפלגתי ומה זה אומר על תנועת הצופים שהיא פוליטית וא-מפלגתית.

כעולה שניה- משמעות טקס ההבטחה

מטרות הכעולה

- החניך יעמוד על ההבדלים בין חניכות וחברות בתנועה

- החניך יבחן מה הם זכויותיו וחובותיו כחבר בתנועה
- החניך יבחן את המשמעויות הנגזרות מהיותו חבר בתנועת הצופים
- חניכי העדה יבחנו מה המשמעויות הנגזרות מהפיכתם לחברים בעדה

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תחנך לערכי חברות וריעות, תקדם יוזמה ותטפח חיים קבוצתיים בחברה.
- תנועת הצופים תפעל למען חברה שכל אחד מחבריה נוהג כלפי רעהו בכבוד הדדי ושמירה על יושר והגינות.
- תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעצוב עולמו הערכי האישי והחברתי, כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו.

נושא הכעולה

ההבטחה מבטאת:

- מעבר מחניכות לחברות בתנועה
- קבלת מערכת הערכים של התנועה
- ההפיכה להיות חלק ממובילי התנועה

נקודות מרכזיות

- טקס ההבטחה הוא ההתחייבות שלנו לנהוג בהתאם לערכי ועקרונות התנועה.
- ההבדל בין חניך לחבר בתנועה. חניך - בוחן ולומד על התנועה. חבר - מחויב לתנועה, ולכן גם יכול להשפיע על החלטות התנועה.
- מה אנחנו מבטיחים? 'לעשות כל שביכולתי למען עמי ומולדתי' - עזרה לזולת, מעורבות בחברה שסביבנו.

הצעה למתודה מרכזית

- פאנל בשבט עם אנשים בוגרים על משמעות ההבטחה בשבילם (משרת גם את המטרה של חיבור השכב"ג למשמעות ההבטחה)
- במקום פאנל, אפשר לשלוח את החניכים עם שאלונים על משמעות ההבטחה לאנשים בשבט.
- על ההבטחה כעליית מדרגה (מחניך לחבר) - להתחפש למבוגרים בצורה מגניבה ודרך כך לפתוח את הנושא של מעבר שלב בחיים והתבגרות.
- להשיג תמונות של חניכים מהילדות, או מכתב מההורים שמתאר את השינוי שעברו בצופים, ודרך זה להתייחס לשלב שהם עוברים.

פעולה שלישית: נוסח ההבטחה

מטרות הפעולה

- החניך יכיר את נוסח ההבטחה
- החניך יבחן את המשמעויות והפירושים השונים שניתן לתת לנוסח ההבטחה
- החניך יעמוד על היתרונות והחסרונות של הנוסח האחד של ההבטחה

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעצוב עולמו הערכי האישי והחברתי, כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו.
- "תנועת הצופים בישראל רואה עצמה כחלק מתנועת הצופים העולמית, המושתתת על עקרונות הצופיות ומידות הצופה".

נושא הפעולה:

- חשיבות החיבור לתוכן ההבטחה.
- האחידות בנוסח ההבטחה - חשיבות וקושי.

נקודות מרכזיות:

- הבטחה הופכת להיות משמעותית רק כאשר מבינים את משמעות הנוסח, ומתחברים לתוכן.
- נוסח ההבטחה הוא כללי ורחב ואפשר להגיע ממנו לפרשנויות שונות. חשוב לדון כיצד הגדוד/הקבוצה מבין את תוכן ההבטחה ובנוסף מה הרובד האישי שכל חניך מבין בו.
- היתרונות והחסרונות של נוסח אחיד של הבטחה. (החשיבות שהנוסח יתאים לכל אחד, ומצד שני כמה כוח יש לעובדה שכולם מבטיחים באותו נוסח ומתחייבים למשהו משותף).

הצעה למתודה מרכזית:

- חשיפה ראשונה לנוסח ההבטחה.
- לבקש מהחניכים להתחייב למשהו בלי לחשוף מהו, כשלא יוכלו לעמוד בהבטחתם, נעמת אותם אם זה שהתחייבו לבצע משהו שלא הבינו מהו.
- ניסוח ההבטחה בסגנונות שונים הפונים לקהלי יעד שונים (סלנג, ילדים קטנים, מורים וכו') שימו לב שלא מביא לזלזול. או ניסוח הבטחה אישי והשוואה עם הנוסח הכללי.

פעולה רביעית: "הנני מבטיח הבטחה שלמה"

מטרות הפעולה

- החניך יעמוד על המשמעות הייחודית של המילה "הבטחה" ויבין למה בצופים מבטיחים (ולא נשבעים...)
- החניך יבין למה לפני נוסח ההבטחה כל אחד שרוצה יכול להבטיח
- החניך יעמוד על חשיבות קיומם של הבטחות ואת ההשלכות על חברה המושתתת על חוסר אמון הדדי

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תפעל למימוש העקרונות הרואים את האדם כאדון למחשבותיו ומעשיו.

נושא הפעולה:

- ההבדל בין נדר- שבועה- הבטחה (למה קוראים לזה דווקא הבטחה)
- "הבטחות צריך לקיים" החשיבות של קיום ההבטחה.
- האחריות לקיים את ההבטחה היא בידינו.

נקודות מרכזיות:

- האם אנחנו עומדים מאחורי ההבטחות שלנו? האם יש הבטחות חשובות יותר או פחות? מהי ההרגשה כשלא עומדים בהבטחה?
- במסגרות שונות בחיינו אנחנו מחויבים להתנהג בדרכים מסוימות ויש מי שאוכף ומוודא שננהג כך. חניך שמבטיח ומצטרף לתנועת הצופים עושה זאת מבחירה ולכן זו אחריות שלו לקיים את ההבטחה. אף אחד לא 'יפקח' על כך.

הצעה למתודה מרכזית:

- כל חניך מבקש משאלה, והמדריכים/ חניך אחר בגדוד מבטיחים (ומקיימים) להגשים לו את המשאלה עד סוף ההבטחה.
- הקבוצה מתחייבת לעשות כל מה שהמדריך אומר.
- החניכים נכנסים אחד אחד לחדר ומתבקשים לבצע משימות על פי ההוראות כשאף אחד לא בודק אותם בפועל (למשל- לאכול רק עוגיה אחת מהערמה, לקרוא משהו ארוך ומשעמם עד הסוף) מצלמים אותם בידאו ובודקים את המשמעת העצמית שלהם. האם אנחנו סומכים על עצמנו?

פעולה חמישית: "לעשות כל מה שביכולתי"

מטרות הפעולה

- החניך יבחן את גבולות יכולותיו האישיות.
- החניך יעמוד על סיפוק שבלהיות אקטיבי ועושה להבדיל מפסיבי.

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תפעל למען פיתוחו של הפרט המישור האישי כממש את עצמיותו ובמישור החברתי כאזרח תורם ומעורב.
- הצופה חבר מועיל בחברה אוהב עבודה ועוזר לזולת.

נושא הפעולה:

- 'כל שביכולתי' - ההבטחה היא לשאוף למקסימום - בחינה של גבולות היכולות.

נקודות מרכזיות:

- הכיף והסיפוק שבעשייה.
- מדוע רק 'כל שביכולתי'? מה זה בכלל 'יכולתי'?
- 'כל שביכולתי' = השאיפה למקסימום שלנו. אנחנו לא יכולים להתחייב ליותר מזה, אבל הרבה פעמים נגלה שזה אפילו יותר ממה שחשבנו.

הצעה למתודה מרכזית:

לתת לכל החניכים מלא משימות אישיות (את אותם המשימות) כאשר כל משימה יותר קשה מקודמתה גם פיזית וגם מנטלית – לפני כל משימה כל חניך יצטרך להגדיר לעצמו אם הוא מסוגל לעמוד במשימה ותוך כמה זמן. בסוף הפעולה או בסוף כל משימה מקיימים בחינה של מה גבול היכולת של כל אחד. מקיימים פעילות התנדבותית שבסופה מקיימים דיון על הסיפוק שבעשייה.

פעולה שיטית: "למלא חובתי (לה) לעמי ולמולדתי"

מטרות הפעולה

- החניך יברר את הקשר שלו לעם ולמולדת
- החניך יברר את הרלוונטיות של הציונות בימינו

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעצוב עולמו הערכי האישי והחברתי, כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו.
- תנועת הצופים תחנך לאזרחות טובה ופעילה.
- תנועת הצופים תפעל לחיזוק הקשר בין העם היהודי למדינת ישראל, תפעל להבנת חשיבות קיומה של מדינת ישראל והחיים בה.

נושא הפעולה:

זהות ישראלית והקשר למדינה.

נקודות מרכזיות:

- ברור המושגים עם ומולדת. מה הקשר שלנו לארץ? לעם היהודי?

הצעה למתודה מרכזית:

- חדר מלא בהרבה חפצים יהודיים-ישראליים (סמל המדינה, דברים צבאיים, דיסקים ישראליים, מגן דויד, תנ"ך וכו') ומתוכם צריך לבחור חפצים שמבטאים את הזהות שלי.
- פעולה במקום בעל חשיבות היסטורית בירושלים (כותל, טיילת בארמון הנציב וכד') שפותחת את הדיון הזה.
- פעולת דתיים-חילונים. (לפעולה כזו חייבת להיות הכנה מראש בפעולה גדודית)

פעולה שביעית: "לעזור לזולת בכל עת"

מטרות הפעולה

- החניך יבחן מהם חובתיו לעמו ולמדינתו
- החניך יבין את החשיבות במילוי החובות האזרחיים שלנו ע"י כל אזרחי המדינה
- החניך ייחשף למצב החברתי בארץ ויעמוד על המצוקות הקיימות
- החניך יעמוד על היכולת שלו להשפיע ולעזור למען שיפור המצב החברתי בארץ

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תעודד עזרה לזולת וערבות הדדית
- תנועת הצופים תעודד מעורבות, תרומה ולקיחת אחריות על קידומה ועתידה של מדינת ישראל

נושא הפעולה:

- חשיפה למצב בארץ, החשיבות של העשייה החברתית.
- פעולה זו ממשיכה את הפעולה של זהות ישראלית, היא מציעה דרך של קשר לחברה הישראלית.

נקודות מרכזיות:

- חשיבות מילוי החובה לעם ולמדינה. (צבא, ש"ש, אזרחות טובה)
- 'יציאה מהבועה': חשיפה למצב בחברה הישראלית והיכרות עם דרכים שונות שבהן אפשר לתרום לחברה.

הצעה למתודה מרכזית:

- שתי פעולות- אחת מהן חשיפה לנושא, ואחת מהן פעולת שירות. מתודות כדי להגיע לנושא-
- להגיע לנושא שירות ותרומה למדינה דרך פעולת צבא מגניבה.
- פעולת אקטואליה של 'יציאה מהבועה'.
- בחירה של הגדוד בפרויקט גדודי של תרומה לקהילה (יכול להתקיים אחרי ההבטחה, כמילוי ההבטחה)
- חשוב מאד לחשוף את החניכים לארגונים ועמותות קהילתיים! זה הזמן להציג את תחום הקהילה בשבת-גדודי צמי"ד, מפעלים שכב"גיים וכו'.

פעולה שמינית: "ולמלא את חוקת הצופה"-חלק א'

מטרות הפעולה

- החניך יילמד ויבין את ייעוד התנועה- התפיסה הערכית- עשרת מידות הצופה.
- החניך יעמוד על המיוחדות של עשרת מידות הצופה ויבין את ההבדל בין מידות לדברות.

ערכים מנחים

- תנועת הצופים בישראל רואה את עצמה כחלק מתנועת הצופים העולמית, המושתת על עקרונות הצופיות ומידות הצופה.

נושא הפעולה:

- המשמעות הערכית של חברות בתנועה:
- מהי חוקת הצופה? כיצד ממלאים את חוקת הצופה?

נקודות מרכזיות:

- כל חניך שמבטיח מקבל על עצמו את ערכי תנועת הצופים. ולכן:
 - היכרות עם ערכי תנועת הצופים: יעוד התנועה, התפיסה הערכית של התנועה, מידות הצופה.
 - חשיבה על דרכים יומיומיות להתנהג על פי עקרונות אלה.

הצעה למתודה מרכזית:

- בניית האדם האידיאלי ומתוך כך לצאת למידות הצופה.
- סיטואציות ודילמות שממחישות את הערכים.
- פעולת 'הצופים זה בשבילי'- זכרונות וחוויות שיש לחניכים ועל ידי כך לחבר לערכים. (כיף מאד, אבל מצריך מהמדריכים הרבה מחשבה מראש איך לקשר לערכי התנועה)

בשבטיים רבים נהוג לתת לחניכים בשלב זה 'חזרות הבטחה' שכוללות את התכנים הללו ולקרוא להבטחה לערוך 'ראיונות הבטחה' שבהם בוחנים את החניך ומודיעים לו האם יוכל להבטיח. חשוב! במהלך פעולות אלה חייבת להיות חשיפה לייעוד התנועה, ולתפישה הערכית.

חזק זה אמור להפגיש את החניכים בפעם השניה (הפעם הראשונה היתה אמורה להיות בכיתה ו') עם עשרת מידות הצופה. בחזק זה על החניכים לבחון את עשרת מידות הצופה ולהכין את הייסוס שלהם והראיונות שלהם לחיים הצופיים בכחץ ודחייהם כפרט. בחזק זה עדיף להעביר פעולה דכך מידה אכזב במידה והזמן לא מאפשר, אפשר לאחד פעולות, אכזב חייבים(!!!) דעבור על כד המידות ולוודא שהחניכים מכינים את המשמעות של כל מידה ומידה. כאן מוצאות רק 2 פעולות שכך אחת מכנסת בתוכה חצי מהמידות.

פעולה תשיעית: "ולמלא את חוקת הצופה"-חלק ב'

מטרות הפעולה

- החניך יילמד ויבין את עשרת מידות הצופה.
- החניך יבחן את מידות הצופה ושמעותן.

ערכים מנחים

1. הצופה נאמן לעמו למדינתו ושפתו
2. הצופה חבר מועיל בחברה אוהב עבודה ועוזר וזולת
3. הצופה חובב את החי והצומח ומגן עליהם
4. הצופה רע לכל אדם ואח לכל צופה
5. הצופה אדיב

נושא הפעולה:

- המידות הקשורות בין הצופה לסביבה שלו
- איך ראוי וצריך צופה להתנהג עם הסובבים אותו

נקודות מרכזיות:

- הצופה צריך לשאוף להתנהגות שמהווה דוגמה להתנהגות החברתית הרצויה.
- כל חבר בתנועת הצופים הופך למייצג שלה וככזה עליו להבין ולהפנים כיצד ראוי לנהוג

הצעה למתודה מרכזית:

- בניית העולם המושלם- כל קבוצה תקבל חומרים ותבנה את העולם המושלם שלה. כל קבוצה תצטרך להגדיר ממה הוא מורכב(מחינה ערכית)
- מה היה קורה אילו? שולחים את החניכים עם שאלון לרחוב מה היה קורה אילו אנשים יתנהגו בדיוק ההפך ממידות הצופה
- פעילות קהילתית
- סיור בגן החיות או סיור ב"תנו לחיות לחיות" או בצער בעלי חיים

פעולה עשירית: "ולמלא את חוקת הצופה"-חלק ג'

מטרות הפעולה

- החניך יילמד ויבין את עשרת מידות הצופה.

ערכים מנחים

1. הצופה דברו אמת
2. הצופה טהור בדיבורו ובמעשיו
3. הצופה חסכן
4. הצופה איש משמעת
5. הצופה אינו נופל ברוחו

נושא הפעולה:

- המידות הקשורות לצופה ולמצפון.
- אך ראוי וצריך צופה להתמודד עם סיטואציות שונות.

נקודות מרכזיות:

- יש קשר הדוק בין הצופה למצפון שלו, המצפון הוא השומר על הצופה לא ליסטות מדרך הישר ואם הצופה לא יהיה נאמן לעצמו ולערכיו וישאף תמיד לנהוג כצופה ערכי אזי הוא צריך לשאול עצמו האם הוא באמת צופה.

הצעה למתודה מרכזית:

- תחרות זיהוי מילים עבריות לא מוכרות
- פעולה בשקל- לשלוח את החניכים בשוק\בקניון עם שקל ולראות מה הם יכולים להחליף תמורתו
- לאתגר אך הקבוצה במלא משימות קשות ולראות מתי הקבוצה תתייש
- דיון על ההבדל (אם יש...) בין שקר לשקר לבן

פעולה אחת עשרה: החובה שבהבטחה- משפט הבטחה!

מטרות הפעולה

- השכבה תבחן את בשלוחה לקבל אחריות ולהפוך לחברים בתנועה.

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תפעל למימוש העקרונות הרואים את האדם כאדון למחשבותיו ולמעשיו
- תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעיצוב עולמו הערכי, האישי והחברתי כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו.

נושא הפעולה:

ההבטחה אינה חובה, אלא זכות שיש להגיע אליה.

נקודות מרכזיות:

- האם חובה להבטיח? מה קורה עם חניך שלא מעוניין להבטיח?
- מה משמעות המועד המשותף של ההבטחה? מה קורה עם הגדוד אינו מוכן להבטחה?
- אף חניך אינו מחויב להבטיח. ההבטחה היא זכות שרק חניך שמוכן יכול לעבור אותה. גדוד שאינו מוכן להבטחה יבטיח במועד מאוחר יותר.
- חשוב להפוך את אירוע המשפט לאירוע מרכזי ומשמעותי בחיי השבט, יש מקום לשינוי אוירה בשבט, תזכור במסדרים, פרסום, עירוב ראשי השבט

הצעה למתודה מרכזית:

- משפט גדודי שבו מחליטים האם הגדוד ראוי להבטחה.
- אפשר לשלב את ראיונות ההבטחה בפעולה זו.

הפעולה השתים עשרה: ראיונות הבטחה!

מטרות הפעולה

- החניך יבחן את מידת רצונו ומוכנותו להבטיח.
- החניך והמדריך יבדוק את מידת הכרותו והבנתו את ההבטחה

ערכים מנחים

- תנועת הצופים תפעל למימוש העקרונות הרואים את האדם כאדון למחשבותיו ולמעשיו
- תנועת הצופים תעודד את הפרט לקחת חלק מרכזי בעיצוב עולמו הערכי, האישי והחברתי כמו גם אחריות על בחירותיו ומעשיו.

נושא הפעולה:

שיחות אישיות עם כל חניך לקיום ברור אישי על מידת רצונו ומוכנותו להבטיח בחינה אישית באמצעות תהליך התלבטות, הבנה ובחירה

נקודות מרכזיות:

- למה החניך רוצה להבטיח?
- מה הוא למד מכל המערך?
- מה השתנה אצלו בעקבות המערך?
- מה הוא היה רוצה לשנות בו, בגדוד, בשבט, בצופים?

הצעה למתודה מרכזית:

- שיחות אישיות
- דף שאלון אישי
- מסע אל עצמי